

RAHVASTIKUPROGNOOS AASTANI 2080. METOODIKA

Rahvastikuprognoside aluseks on soo-vanusjaotus seisuga 1. jaanuar 2019. Kogu Eesti rahvastik on prognoositud aastani 2080, maakondade rahvastik kuni 2045. Prognoosi jaoks koostati sündimusele 4, suremusele 2 ja välisrände 3 stsenaariumi. Erinevad stsenaariumid näitavad, mis saab, kui sündimuste trende pikendada tulevikku neid erinevalt kombineerides. Kui aeg möödub ja reaalsus muutub, siis mida kaugemat tulevikku vaadata, seda rohkem võib tegelikkus ja prognoos erineda. Sellega tuleb arvestada prognoosi tulemusi kasutades.

Sündimuskordajate ja elutabelite arvutuse juures on kasutatud 2018. aasta sündide ja surmade statistikat ning analüüsitud varasemaid aegridasid. Prognoosimisel on kasutatud ka Eurostati ja ÜRO rahvastikuprognoside lähtematerjale ja konsulteeritud Eesti juhtivate rahvastikuekspertidega.

Summaarne sündimuskordaja oli 2018. aastal 1,67, kuid veel aasta varem oli see 1,59. Kuna praegu ei ole teada, kas see järsk hüpe on püsiv muutus, sai prognoosi alguseks võetud näitaja 1,64. Sündimuse kordajate muutusele on välja töötatud neli stsenaariumi. Esimese stsenaariumi kohaselt kasvab summaarne sündimuskordaja aastaks 2080 tasemele 1,86. See on tase, mis on praegu keskmine laste arv üle 40-aastastel naistel. Prognoosi kohaselt kasvab ema keskmine vanus lapse sünnil praegusega võrreldes aasta võrra (31,6 eluaastani). Kiirem kasv toimub järgmise 20 aasta jooksul, hiljem on kasv aeglasem. Lisaks põhistsenaariumile on koostatud kaks varianti, kus ühe järgi kasvab sündimuskordaja 5% – tasemele 1,95 ja teise järgi langeb 5% – tasemele 1,77. Neljas variant näitab mis saaks, kui summaarne sündimuskordaja jõuaks aastaks 2080 taastetasemele – 2,08.

Oodatav eluiga meestel oli 2017. aasta seisuga 73,7 ja naistel 82,3 aastat. Suremuskordajaid on koostatud kaks varianti. Esimene puhul oodatav eluiga kasvab meestel 2080. aastaks 83,5 eluaastani ja naistel 89,0 eluaastani. Oodatava eluea erinevus meeste ja naiste vahel väheneb praegusest 8,6 aastalt 5,5 aastani. Teise variandina ei ole oodatavat eluiga muudetud – kogu perioodiks samad suremuskordajad vanusrühmadele ja oodatav eluiga.

Eesti välisränne on muutunud viimastel aastatel positiivseks – Eesti on peale pikka aega väljarände riigiks olemist pöördunud sisseränderiigiks. Seda kajastab ka rahvastikuprognos. Rändes on põhistsenaariumina arvestatud, et kogu vaadeldava perioodi jooksul saabub Eestisse ligikaudu 1500 inimest rohkem kui lahkub. Positiivse stsenaariumi kohaselt umbes poole rohkem – rändesaldo 3000, perioodi lõpuks 2500. Kolmanda võimalusena on ränne on tasakaalus.

Maakondade kohta on koostatud ainult üks stsenaarium – põhistsenaarium. Maakondade prognoosi puhul tuleb arvestada, et kuna tegemist on matemaatilise arvutusega, siis ümardamiste tulemusel ei anna maakondade rahvaarvud kokku päris täpselt sama tulemust, mis on Eesti kokku rahvaarv, kuid erinevused jäävad väga väikesed.

Loetletud variante on rahvastikuprognosides kombineeritud järgmiselt:

Stsenaarium 1 (põhistsenaarium):

- summaarne sündimuskordaja tõuseb, jõuab 2045. aastaks 1,81 lapseni naise kohta ja 2080. aastaks 1,86 lapseni naise kohta;
- suremus vanusrühmades väheneb ja oodatav eluiga sünnimomendil pikeneb 2045. aastaks naistel 86,5 ja meestel 79,6 eluaastani, 2080. aastaks naistel 89,0 ja meestel 83,5 eluaastani;
- rändesaldokordaja on kogu perioodi jooksul keskmiselt 1500 inimesega positiivne.

Selle stsenaariumi järgi on koostatud maakondade ja Tallinna prognoos. Maakondadevaheliste rändesuundumuste kindlaks tegemisel on kasutatud 2015.–2018. aasta rahvastikuregistri elukohavahetuste andmeid. Välisränne jaotus peamiselt nelja maakonna vahel, kus üle ¼ saabus Harju maakonda, 1/7 Tartu maakonda ja 3-4% nii Ida-Viru kui ka Pärnu maakonda.

Stsenaarium 2 (kõrgem sündimus, kõrgem rändesaldo):

- summaarne sündimuskordaja tõuseb, jõuab 2045. aastaks 1,90 lapseni naise kohta ja 2080. aastaks 1,95 lapseni naise kohta;
- suremus vanusrühmades väheneb ja oodatav eluiga sünnimomendil pikeneb 2045. aastaks naistel 86,5 ja meestel 79,6 eluaastani, 2080. aastaks naistel 89,0 ja meestel 83,5 eluaastani;
- rändesaldokordaja on perioodi alguses keskmiselt 3000 inimesega positiivne, perioodi lõpus 2500 inimesega positiivne.

Stsenaarium 3 (madalam sündimus, madalam suremus, ränne tasakaalus):

- summaarne sündimuskordaja tõuseb, jõuab 2045. aastaks 1,72 lapseni naise kohta ja 2080. aastaks 1,77 lapseni naise kohta;
- suremuse vanuskordajad ja oodatav eluiga sünnimomendil ei muutu, vaid jäävad praegusele tasemele: naistel 82,4 ja meestel 73,7 eluaastat;
- rännet pole arvestatud, sisse- ja väljaränne on tasakaalus.

Stsenaarium 4 (sündimus taastetasemel):

- summaarne sündimuskordaja tõuseb, jõuab 2045. aastaks 2,03 lapseni naise kohta ja 2080. aastaks 2,08 lapseni naise kohta;
- suremus vanusrühmades väheneb ja oodatav eluiga sünnimomendil pikeneb 2045. aastaks naistel 86,5 ja meestel 79,6 eluaastani, 2080. aastaks naistel 89,0 ja meestel 83,5 eluaastani;
- rändesaldokordaja on kogu perioodi jooksul keskmiselt 1500 inimesega positiivne.

Stsenaariumide nimetus	Prognoosi suundumuste kokkuvõte		
	Summaarne sündimuskordaja naise kohta 2045/2080	Oodatav eluiga 2045/2080	Välisrändesaldo 2045/2080
Stsenaarium 1 (põhistsenaarium)	1,81/1,86	M 80, N 87 / M 83, N 89	1500/1500
Stsenaarium 2 (kõrgem sündimus, kõrgem rändesaldo)	1,90/1,95	M 80, N 87 / M 83, N 89	3000/2500
Stsenaarium 3 (madalam sündimus, madalam suremus, ränne tasakaalus)	1,72/1,75	M 74, N 82	0/0
Stsenaarium 4 (sündimus taastetasemel)	2,03/2,08	M 80, N 87 / M 83, N 89	1500/1500

KONTAKTISIK

Alis Tammur
 Rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakond
 Tel 625 8481
alis.tammur@stat.ee